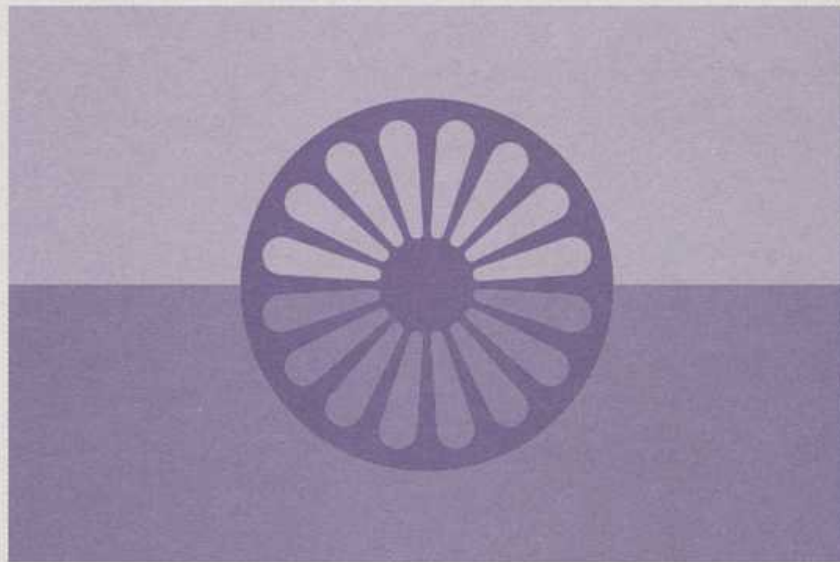

SLOVENSKÝ NÁRODOPIIS

Z OBSAHU: MARUSHIAKOVA, Elena – POPOV, Vesselin:
Politiky zamerané na Cigánov/Rómov v strednej,
juhovýchodnej a východnej Európe
v období komunistickkej vlády
KILIÁNOVÁ, Gabriela: Postavy Rómov v slovenských
a rómskych rozprávaniach
HRUSTIČ, Tomáš: Faktory ovplyvňujúce
náboženské koverzie Rómov

Slovenský národopis (Slovak Ethnology) vychádza päťkrát ročne v Ústave etnológie Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Prvé štyri čísla každého ročníka sú v slovenskom jazyku, piate číslo je v anglickom jazyku.

Slovenský národopis prezentuje výsledky výskumu v oblasti etnológie, kultúrnej/ sociálnej antropológie a príbuzných disciplín. Príspevky uverejnené v časopise sú teritoriálne orientované na územie Slovenska a región Strednej Európy, zamerané sú na analýzu sociálnych javov založenú na dátach získaných prostredníctvom terénneho výskumu. Redakcia časopisu preferuje príspevky analytického, teoretického alebo syntetizujúceho charakteru, ktoré prispievajú k aktuálnym diskusiám v sociálnych vedách. Tematicky je časopis zameraný najmä (nie však výhradne) na etnický, kultúrny a historický vývin v Strednej Európe, na sociálne a kultúrne aspekty ekonomickej a politickej transformácie, na modernizačné procesy v urbánnom i rurálnom prostredí, na etnickú a menšinovú problematiku, na problémy kultúrneho dedičstva v európskom kontexte, ako aj na dejiny spoločenskovedných disciplín. Okrem problémovo orientovaných vedeckých štúdií časopis uverejňuje tiež materiállové štúdie, recenzie a anotácie kníh, rozhovory, diskusné príspevky a správy o dianí v sociálnych vedách. Časopis poskytuje priestor na diskusie o kľúčových problémoch v sociálnych vedách, ako aj na kritické komentáre k publikovaným príspevkom. Uverejnené štúdie prešli obojstranne anonymným oponentským konaním, oponenti sa vyberajú z medzinárodného okruhu odborníkov.

HLAVNÁ REDAKTORKA

Gabriela Kiliánová

PREKLADY

John Minahane (do angličtiny)

VÝKONNÉ REDAKTORKY

Hana Hlôšková

Michaela Ferencová

Tatiana Bužeková

Tatiana Podolinská

JAZYKOVÉ KOREKTÚRY

Zora Vanovičová (slovenčina)

John Connolly (angličtina)

EEDAKČNÁ RADA

Marta Botíková, Dušan Deák, Ľubica Droppová, Bernard Garaj, Martin Kanovský, Eva Krekovičová, Jan Krist (ČR), Peter Salner, Zdeněk Uherek (ČR), Miroslav Válka (ČR), Iveta Zuskinová

REDAKČNÝ OKRUH

Regina Bendix (Georg August University of Göttingen, Germany), Michal Buchowski (Adam Mickiewicz University of Poznań, Poland), Ingrid Slavec Gradišnik (Slovenian Academy of Sciences and Arts, Slovenia), Ullrich Kockel (University of Ulster, United Kingdom), Vladimir Penchev (Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria), Dragana Radojičić (Serbian Academy of Sciences and Arts, Serbia), Klaus Roth (Ludwig Maximilian University of Munich, Germany), Davide Torsello (University of Bergamo, Italy), Helena Wulff (University of Stockholm, Sweden), Elena S. Uzeneva (Russian Academy of Sciences, Russia)

OBÁLKA

Rómska zástava, ktorá bola prijatá na 1. Medzinárodnom kongrese Cigánov (8.-12.4.1971 v Londýne).

HOSŤUJÚCI EDITOR

Tomáš Hrustič

Slovenský národopis je evidovaný v medzinárodných bibliografických databázach: MLA, CEEOL, Ulrich's, Willings, CEJSH a ERIH (impaktovaná databáza ESF)

EDITORIAL

H r u s t i č, Tomáš – P o d o l i n s k á,
Tatiana: Editorial..... 267

ŠTÚDIE

M a r u s h i a k o v a, Elena – P o p o v,
Vesselin: Politiky zamerané na Cigánov/Rómov v strednej, juhovýchodnej a východnej Európe v období komunistickú vládu 269
K i l i á n o v á, Gabriela: Postavy Rómov v slovenských a rómskych rozprávaniach 290
H r u s t i č, Tomáš: Faktory ovplyvňujúce náboženské konverzie Rómov.... 306

MATERIÁLY

M a n n, Arne: Memoráty ako dôležitá súčasť poznania rómskeho holokaustu 323
H r u s t i č o v á, Ľudmila: Letničné hnutie medzi Rómami (na príklade dvoch zborov z východného Slovenska)..... 335
B e l i š o v á, Jana: Premeny a nové trendy v rómskej hudbe..... 344

REZERVOVANÉ PRE

Evaluácia výkonu terénnej sociálnej práce v marginalizovaných rómskych komunitách (Tomáš H r u s t i č)..... 363
Projekt „Sociálna inklúzia Rómov náboženskou cestou“ (SIRONA) (Tatiana P o d o l i n s k á)..... 367

ROZHLADY – SPRÁVY – GLOSÝ

Životné jubileum Petra Marákyho (Peter S l a v k o v s k ý) 373
Medzinárodný workshop „Romani

Pentecostalism“ (Tatiana P o d o l i n s k á)..... 374
Medzinárodná konferencia „Romani mobilities in Europe“ (Tomáš H r u s t i č) 376

RECENZIE – ANOTÁCIE

G. Kiliánová – E. Kowalská – E. Krekovičová, Eva (eds.): My a tí druhí v modernej spoločnosti (Zdeněk U h e r e k) 378
O. Danglová: Výšivka na Slovensku. Embroidery in Slovakia (Alena J e ř á b k o v á) 381
L. Grešková (ed.): Pastoračia Rómov (Hľadanie rómskeho Boha) (Ľudmila H r u s t i č o v á)..... 382
Romano Džaniben. Časopis romistických štúdií (Juraj Š t o f e j)..... 385
Antropolog wobec współczesności /Antropológ zoči-voči súčasnosti/ (Rastislava S t o l i č n á) 388
J. Reichel: Kapitoly metodologie sociálnych výskumů (Karol K r p a l a) 390
K. Tóth – L. Végh (eds.): Emlékkönyv Arany László tiszteletére (Marta B o t í k o v á)..... 391
M. Tomandl – L. Procházka (eds.): Tradiční lidová architektura: Opera Ethnologica Archivalia (Ladislav M l y n k a)..... 393
J. V. Grohmann: Pověsti z Čech (Jan L u f f e r) 395
J. Luffer: Strašidelný chrám v horách. Japonské lidové pohádky a pověsti (Jana Š o u c o v á)..... 397
P. Freedman: Jídlo. Dějiny chuti (Rastislava S t o l i č n á)..... 398

CONTENTS

EDITORIAL

H r u s t i č, Tomáš – P o d o l i n s k á, Tatiana: Editorial..... 267

ARTICLES

M a r u s h i a k o v a, Elena – P o p o v, Vesselin: Policies Aimed at Gypsies/Roma in Central, Southeastern and Eastern Europe during the Period of Communist Rule 269

K i l i á n o v á, Gabriela: The Characters of Roma in Slovak and Romani Narratives..... 290

H r u s t i č, Tomáš: Factors Influencing the Religious Conversion of Roma. Using the Example of Conversions to the Jehovah's Witnesses and Charismatic Movements in Eastern Zemplín..... 306

RESEARCH REPORTS

M a n n, Arne: Memorats as a Significant Component of Knowledge of the Romani Holocaust..... 323

H r u s t i č o v á, Ľudmila: The Pentecostal Movement Among Roma..... 335

B e l i š o v á, Jana: Changes and New Trends in Romani Music..... 344

RESERVED FOR

H r u s t i č, Tomáš: Performance Evaluation of Social Fieldwork in Marginalised Romani Communities ... 363

P o d o l i n s k á, Tatiana: Project "Social Inclusion of Roma by Religious Means" (SIRONA)..... 367

NEWS

Peter Maráky's Life Jubilee (Peter S l a v k o v s k ý)..... 373

International Workshop "Romani Pentecostalism" (Tatiana P o d o l i n s k á)..... 374

International Conference "Romani

Mobilities in Europe" (Tomáš H r u s t i č)..... 376

BOOK REVIEWS – ANNOTATIONS

G. Kiliánová – E. Kowalská – E. Krekovičová (eds.): We and the Others in Modern Society. Constructions and Transformations of Collective Identities (Zdeněk U h e r e k) 378

O. Danglová: Embroidery in Slovakia (Alena J e ř á b k o v á)..... 381

L. Grešková (ed.): The Pastoration of Roma (In Search of the Romani God) (Ľudmila H r u s t i č o v á)..... 382

Romano Džaniben. Journal of Romistic Studies (Juraj Š t o f e j)..... 385

Antropolog wobec współczesności /The Anthropologist vis-a-vis the Present/ (Rastislava S t o l i č n á) 388

J. Reichel – Chapters of the Methodology of Social Research (Karol K r p a l a)..... 390

K. Tóth – L. Végh (eds.): Emlékkönyv Arany László tiszteletére (Marta B o t í k o v á)..... 391

M. Tomandl – L. Procházka (eds.): Traditional Folk Architecture: Opera Ethnologica Archivalia (Ladislav M l y n k a)..... 393

J. V. Grohmann: Legends from the Czech Lands (Jan L u f f e r)..... 395

J. Luffer: Ghostly Temple in the Mountains. Japanese Popular Tales and Legends (Jana Š o u c o v á)..... 397

P. Freedman: Food. A History of Tastes (Rastislava S t o l i č n á) 398

„Romistické“ monotematické číslo *Slovenského národopisu* vychádza po viac ako dvadsiatich rokoch (naposledy v r. 1988, 36/1).

Táto problematika v prvej porevolučnej dekáde oprávnenne zažila svoj boom, keď sa Rómovia ocitli vo vedeckom fokuse hneď viacerých spoločenských disciplín: etnológie, antropológie, religionistiky, sociológie, demografie a i. Vzhľadom na „spoločenskú aktuálnosť“ tejto problematiky sa dá povedať, že tento záujem pretrváva doposiaľ. Istý posun možno sledovať aj v spoločenskej praxi. Ak na začiatku 90. rokov to boli predovšetkým zahraničné nadácie, ktoré boli zadávateľmi projektov cieľovo orientovaných na marginalizované komunity Rómov, dnes sa iniciatíva presúva viac na špecializované domáce inštitúcie. V tomto období prebehli niektoré pilotné projekty a publikovali sa niektoré základné publikácie. Zámerom redakcie preto bolo ohliadnuť sa späť a pokúsiť sa bilancovať, kam sa za posledných dvadsať rokov etnologický výskum Rómov na Slovensku posunul.

Domnievame sa, že aktuálne romistické číslo *Slovenského národopisu* svojím zložením reprezentuje súčasný trend v etnologickom výskume Rómov na Slovensku. Autori, ktorí v ňom dostali priestor, zastupujú generačné spektrum romistického bádania od staršej a strednej generácie až po najmladšiu, začínajúcu generáciu. Rovnako aj tematickým zložením uverejnených štúdií toto číslo reflektuje trendy, ktoré boli a sú v uplynulých dvadsiatich rokoch v etnológii Rómov aktuálne.

Úvodná prehľadová štúdia Eleny Marushiakovej a Vesselina Popova analyzuje postavenie Rómov/Cigánov v období socializmu v krajinách východnej a strednej Európy a všima si, akým spôsobom ovplyvnili vládne politiky spomenutých štátov ďalší vývoj Rómov v týchto krajinách.

V rámci slovenskej etnológie a folkloristiky sa tiež venovala pozornosť obrazom menších vo folklórnych žánroch, ktoré plne odrážajú pozitívne aj negatívne stereotypy väčšinovej spoločnosti voči menšinám. Štúdia Gabriely Kiliánovej sa venuje práve obrazom Rómov v rozprávaniach, no neostáva iba pri analýze hetero-obrazov, ale všima si aj to, akým spôsobom v týchto rozprávaniach vidia Rómovia sami seba.

V uplynulom desaťročí získavajú veľkú pozornosť nielen v rámci bádania na Slovensku, ale aj v európskom kontexte výskumy religiozity Rómov, s dôrazom na štúdium náboženských konverzií a hlavne pôsobenie rozličných letničných a charizmatických hnutí. V aktuálnom čísle túto tému reprezentujú štúdie Tomáša Hrustiča a Ľudmily Hrustičovej.

Ďalšou dôležitou oblasťou, ktorú aktuálne číslo SN reflektuje, je etnomuzikologický výskum rómskych piesní. Tento výskum má nielen striktno vedecký charakter, ale aj veľký potenciál v približovaní rómskej kultúry majorite, čo dokazuje aktuálny spoločenský úspech projektu *Phurikane gila* a *After Phurikane*, ktorý je popularizačným vyústením vedeckej práce Jany Belišovej. Autorka v tomto čísle približuje „najnovšiu vrstvu“ súčasných rómskych piesní.

V deväťdesiatych rokoch sa v slovenskej spoločnosti začal tematizovať holokaust Rómov. Výskumu rómskeho holokaustu sa venujú viaceré významné mimovládne organizácie (Nadácia Milana Šimečku) a pripomínajú si ho viaceré rómske osobnosti a organizácie. V predkladanom čísle *Slovenského národopisu* prináša Arne Mann niektoré nové pohľady na tieto tragické udalosti, sprostredkované očami pamätníkov.

V prvej dekáde 21. storočia na Slovensku prebehlo viacero projektov zameraných na riešenie tzv. rómskej problematiky, ktoré boli buď súčasťou vládnych politik, alebo boli

realizované viacerými mimovládnyimi organizáciami. V poslednom období sú aktuálne aj aplikované projekty, ktorých súčasťou je etnologický výskum. Otvára sa tiež nová perspektíva využitia etnológie a sociálnej antropológie pri evaluačných typoch projektov. O dvoch takýchto projektoch informujeme v rubrike „Vyhradené pre“. Romistickej problematike sú venované aj niektoré príspevky v „Správach“ a „Recenziách“.

Súčasnú monotematickú časť *Slovenského národopisu* má viac informatívny ako diskusný charakter. To však neznamená, že v slovenskej romistike, etnológii a antropológii zameranej na výskum Rómov niet o čom diskutovať. V redakcii sa predbežne zhromaždili príspevky, ktoré takúto diskusiu otvárajú. Veríme, že v dohľadnom čase sa k tejto téme v rámci *Slovenského národopisu* vrátíme.

Tomáš Hrustič – Tatiana Podolinská

Vydáva Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied

Adresa redakcie:

Klemensova 19

813 64 Bratislava

Slovenská republika

e-mail: *slovensky.narodopis@savba.sk*

Rozširuje, objednávky a predplatné (aj do zahraničia) prijíma:

Slovak Academic Press, Ltd.

P.O. Box 57, Nám. Slobody 6

810 05 Bratislava

Slovakia

e-mail: *sap@sappress.sk*

Elektronická verzia prístupná na:

<http://www.sappress.sk>

<http://www.uet.sav.sk/slovenskynarodopis.htm>

Registračné číslo: 7091

SLOVAK ETHNOLOGY

Journal of the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences

Vol. 58, 2010, Number 3

Address of the Editorial Office:

Ústav etnológie SAV, Klemensova 19,

813 64 Bratislava, Slovakia, e-mail: *slovensky.narodopis@savba.sk*

Distributed by:

Slovak Academic Press, Ltd., P.O. Box 57, Nám. slobody 6,

810 05 Bratislava, Slovakia, e-mail: *sap@sappress.sk*

and

SLOVART G.T.G. Ltd., Krupinská 4,

P.O. Box 152, 852 99 Bratislava, Slovakia

SLOVENSKÝ NÁRODOPIIS

ISSN 1335-1303
EV 3355/09

MIČ 49 616
